

OERRR

SPREEKBEURT OVER DE BIJ

Geweldig dat je een spreekbeurt wilt houden over bijen! Dit is een spreekbeurt-pakket van OERRR, van Natuurmonumenten. Op deze pagina's hebben wij alles op een rijtje gezet wat je nodig hebt voor jouw spreekbeurt. Over de bij valt veel te ontdekken en natuurlijk geven we je ook tips van OERRR.

Leuk als je jouw spreekbeurt in de klas met ons wilt delen. Plaats je actiefoto of video op Instagram met #OERRR. Veel succes!

HÉ BIJ, WAT DOE JIJ?

Honingbij

SPREEKBEURTTIP!

Loop een rondje over het schoolplein met je klas. Is het schoolplein bij-vriendelijk? Misschien kunnen jullie leuke ideeën bedenken om het om te toveren tot een echt bijenparadijs.

De bij is klein, maar superbelangrijk voor mens én natuur! Ze zijn onmisbaar voor het verspreiden van stuifmeel. Bijen gaan in bloemen van planten en bomen op zoek naar voedsel (nectar). Een bij heeft harige poten. Hiermee neemt hij stuifmeel mee van de ene bloem naar de andere, die zo bevrucht wordt. Dat betekent dat uit die bloem een vrucht gaat groeien. En jij lekker kan genieten van een sappige appel, kersentaart of perenijsje.

Veel te netjes

Het gaat slecht met bijen. Er zijn er steeds minder. Dit komt onder andere door de nette Nederlandse tuinen vol grind en tegels. Er is bijna geen bloem of rommelig hoekje te vinden. In een tuin vol tegels kan de bij geen eten vinden en geen plekje om haar nest te maken. Als je bedenkt dat sommige bijensoorten elke 15 minuten nectar moeten eten om te overleven, is het niet gek dat ze het zo moeilijk hebben.

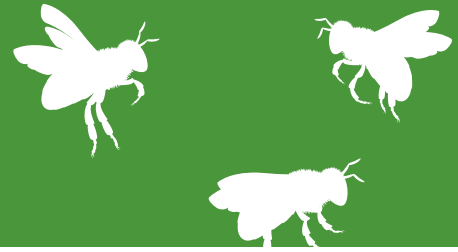
Bij-vriendelijk

Wil jij bijen een handje helpen? Zorg dan dat jullie schoolplein, tuin of balkon een fijne plek wordt voor insecten. Vraag je ouders of ze wat minder willen grasmaaien, schoffelen en snoeien. Dan krijgen allerlei wilde bloemen weer de kans om te groeien. De bij kan daar weer voedsel uit halen.

Misschien mag je van je ouders ergens in de tuin wat tegels weghalen. Leg hier wat oud hout en snoeiafval neer. Dit is een ideale plek voor insecten om een nestje te bouwen.

Heb je geen tuin maar wel een balkon? Ook dan kun je de bij helpen. Zet planten neer waar bijen van houden. Ze zijn gek op krokussen, lavendel, rozemarijn, salie, tijm, dille en bieslook. Kies wel voor biologische planten of zaden, want deze zijn niet met gif behandeld. Hang er ook een zelfgemaakt bijenhotel bij waarin de bij een nestje kan maken.

HET LEVEN VAN EEN BIJ

Stuifmeel op bij

In de lente- of zomermaanden gaan de meeste bijen, na paring, op zoek naar een nest om hun eitjes te leggen. Het vrouwtje zorgt voor voldoende voedsel in het nest. Haar taak zit er dan op. In de herfst komen de larven uit het ei. Nadat ze hun buik flink rond hebben gegeten, gaan ze als pop in winterslaap. In het voorjaar worden ze weer wakker als volwassen bij. Dan begint de cyclus van voren af aan. Bij honingbijen is dit anders. Daar overwintert de koningin met een deel van het volk.

Kolonie of solitair

Een deel van de bijensoorten, zoals de honingbij, leeft als een volk bij elkaar. Net als mieren. Zo'n volk kan bestaan uit wel honderden tot tienduizenden bijen bij elkaar. Maar het grootste deel van de bijen woont alleen. Dat noemen we solitair. Zij maken hun eigen nest. De nesten van deze solitaire bijen kunnen wel heel dicht bij elkaar liggen. Ze maken soms gebruik van dezelfde ingang, maar bouwen binnenin allemaal hun eigen nestje.

WEETJES OVER DE BIJ

BIJ

Soorten:
359 soorten in Nederland, waarvan ruim de helft met uitsterven wordt bedreigd.

Grootte:
Verschilt enorm tussen de soorten. Hommels zijn bijvoorbeeld 5 keer zo groot als kleine maskerbijtjes.

Kleur:
Van helemaal zwart of metaalgroen tot bontgekleurd met rode, witte of gele vlekken.

Ogen:
Bestaan elk uit een groot aantal kleine lenzen. Dit noemen we facetogen. Bijen zien de wereld niet zoals mensen. Met deze facetogen herkennen ze patronen op bloemen en kunnen zo de nectar vinden.

Vleugels
4 vleugels, dit lijken er 2 omdat ze dicht tegen elkaar aan zitten.

Snelheid
De vleugels van een honingbij bewegen 200 keer per seconde.

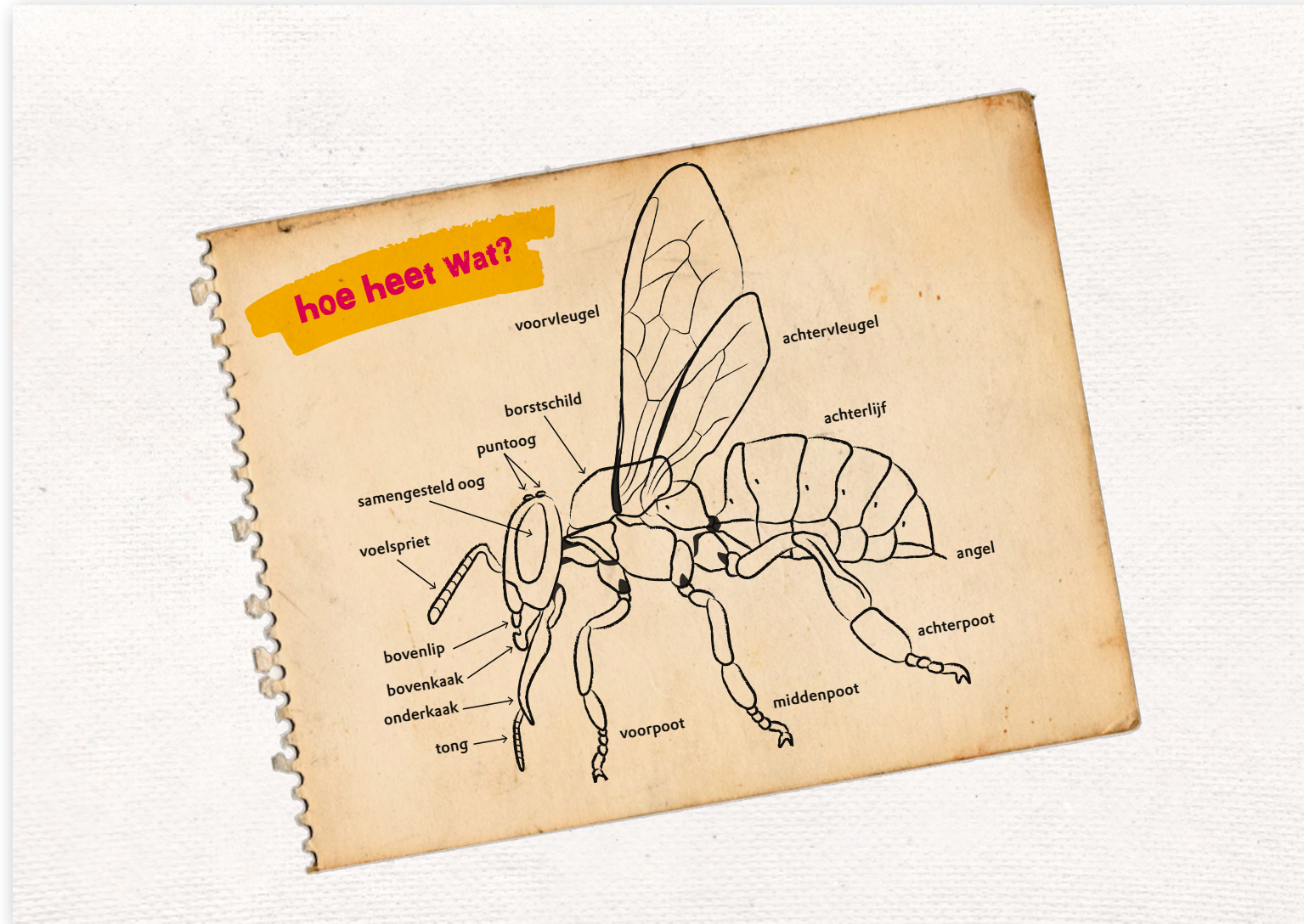

Zandbij

In de grond

Zandbijen maken hun nest in de grond. Ze graven een tunnel. De nesten zijn dieper dan je zou denken, soms wel 60 centimeter diep!

HOE HEET WAT

BIJENKAART

Heé Bij! Wie ben jij?

Steenhommel

• ik ben tussen maart en september in elke tuin te zien • ik nestel in hulletjes in de grond in wat ruigere delen van tuinen

steenrode achterlijfspunt

Gewone koekoekshommel

• eerlijk is eerlijk: we zijn nogal lui! • zelfs als we een nest zoeken, we nemen dan gewoon een andere hommelkolonie over

roodbruin behaard borststuk

Schorzijdebij

• ik leef in natte gebieden aan de kust, in Zeeland en op de Wadden • Nederland heeft de meeste schorzijdebijen ter wereld

Tuinbladsnijder

• ik ben een zogenaamde behangersbij :) ik behang de gangen van mijn nestholten met stukjes blad • in de zomer kom je mij op heel veel plaatsen tegen

Zandhommel

• ik word steeds zeldzamer door het verdwijnen van bloemrijke graslanden • je vindt me nu alleen nog in de Biesbosch en rond het Haringvliet

Grote wolbij

• ik ben niet wollig, maar bekleed mijn hulletjes met haren van wollige planten • net als veel bijen nestel ik in holtes: in hout of muurspleten

Gewone slobkousbij

• mijn naam heb ik omdat het net is als of ik kousjes aanheb • ik geef mijn jongen alleen maar stuifmeel van de wederik-plant

geel of grijze haarbanden

Honingbij

• ik woon in bijenkasten, maar je ziet me vaak in de tuin • in Nederland hebben wij imkers nodig om te kunnen overleven

stuifmeel aan poten

Bij? Hommel? Wesp? zweefvlieg?

Ze lijken misschien op elkaar, maar wespen en zweefvliegen zijn hele andere insecten. Zweefvliegen hebben veel kortere antennes en kunnen niet steken. Het zijn gewoon vliegen in een bijepakje! Hommels (een soort dikke bijen), wespen en de meeste bijen kunnen vaker steken, honingbijen maar één keer. Wespen hebben over het algemeen weinig haar. En natuurlijk een wespentaille.

Van welke bloemen houden bijen?

Bijen en hommels houden niet allemaal van dezelfde bloemen, maar ze houden wel bijna allemaal van de paardenbloem. Verder doen ook het zandblauwtje, klein streepzaad, berenklauw, akkerdistel, sleedoorn en wilg het goed.

OERRR

TIPS

SPREEKBEURTTIP!

De bij is een heel bij-zonder dier. Er zijn ontzettend veel woorden waar het woord 'bij' in voorkomt. Weten jullie er een aantal te noemen? Wie kent de meeste woorden?

Filmpjes:

We hebben een aantal filmpjes online gezet.

Leuk om in de klas te laten zien:

- Animatie over de bij
- De Bijendans
- De Bijenbrigade in actie
- Bouw een simpel bijenhotel, uitgebreid bijenhotel of een bijenhotel de luxe

Je kunt de filmpjes vinden op

<https://www.youtube.com/oerrrfilmpjes>.

Tip je juf of meester

Wil je nog meer over de bij leren? Vraag je juf of meester dan om een les over bijen te geven. Het lesmateriaal is gratis te downloaden via <http://pakket.klassetv.nl/helpdebij/>

Kaarten van OERRR – doen met de hele klas

Vraag je meester of juf om de kaarten van OERRR op de volgende pagina's voor ieder kind in de klas te printen. En daarna lekker met z'n allen naar buiten! Succes en tot ziens in OERRR!

Wist je dat ...

bijen van warmte houden? Als je vanaf Nederland naar het zuiden van Europa rijdt, kom je steeds meer soorten tegen.

KAARTEN VAN OERRR

Doe de bijendans

Werksterbijen 'dansen' op verschillende manieren om soortgenoten duidelijk te maken waar voedsel is: de rondedans en de kwispeldans. Doe ook de bijendans!

De rondedans:
in een rondje
Dans drie keer in een rondje. Draai je dan om en dans hetzelfde rondje in de tegenovergestelde richting.

De kwispeldans:
in een 8-vorm
Dans linksom een rondje en

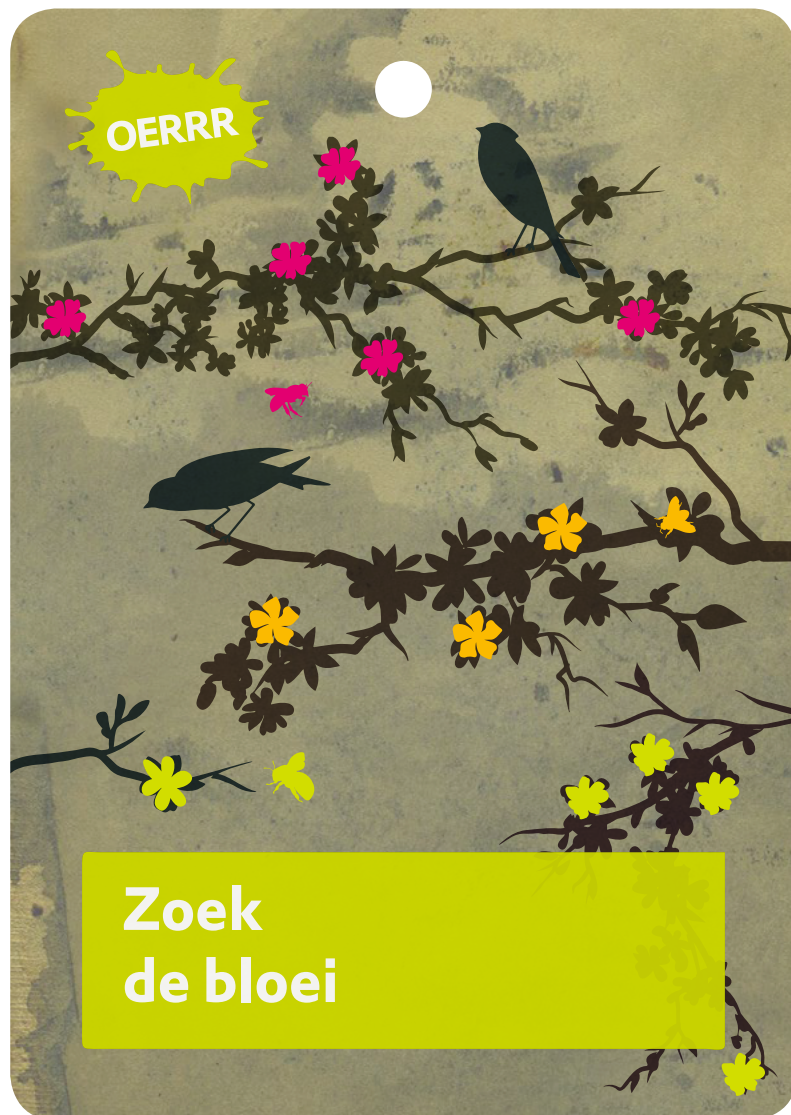
kwispel aan het eind met je kont! Dans nu rechtsom een rondje tot je een 8 gemaakt hebt. Werksterbijen doen deze dans als er verder weg eten ligt. Hoe sneller ze dansen, hoe dichterbij het eten is.

Meer weten over de bijendans? Ga naar [OERRR.nl/bijendans](https://www.oerrr.nl/bijendans). En laat je eigen bijendans zien op Instagram!

KAARTEN VAN OERRR

Zoek de bloei

Bijen verzamelen nectar en stuifmeel, en terwijl ze dat doen bevruchten ze de bloemen.

De bevruchte bloem van een fruitboom maakt dan vruchten, zoals appels, kersen of peren. Ook in de lente zijn er al bloemen, struiken en bomen die bloeien. Zoek de

bloei, ruik de bloei, kijk of je bijen ziet die ook de bloei hebben gevonden.

Narcis

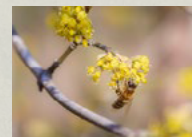
Paardenbloem

Madelief

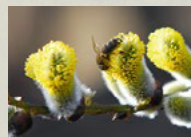
Meidoorn

Gele kornoelje

Krentenboompje

Wilg

Appelboom

Paardenkastanje

OVER OERRR

OERRR – alle kinderen naar buiten!

Natuurmonumenten vindt dat ieder kind in Nederland recht heeft op natuur. Daarom is in 2012 OERRR opgericht. OERRR laat alle kinderen van 0 tot 12 jaar zelf de natuur ontdekken.

Ontdek OERRR

Voor slechts €1,25 per maand ontvang je een welkomstcadeau, elk seizoen kaarten met super coole ideeën voor doedingen in de natuur en nog veel meer.

In OERRR beleef je de leukste avonturen! Kijk snel op [OERRR.nl](https://www.oerrr.nl) en meld je aan.

Roep van OERRR

Ik ben OERRR. Ik zwerf door de bossen.
Ik ben gelukkig als ik natte bosgrond ruik na een regenbui.
Ik ren achter vlinders aan, ik rol van het duin.
Ik hoor de branding brullen.
Ik heb schrammen en builen opgelopen.
Ik overwin angsten, vertrouw op anderen, en ik leer doorzetten.
Ik zwem in meren en voel de waterplanten langs mijn benen
Ik spring over boomstammen en maak vuur.
Ik ben buiten adem geraakt.
En ik rust uit op een bed van mos.
Ik ben gelukkig als ik op de plek ben die ik het beste ken.
De natuur.

Binnenkort zal ik met twee woorden spreken.
Met mes en vork eten.
Niet langer rennen over het gras.
Nooit meer schreeuwen in de achtertuin.
Ik zal binnen zitten. Netjes zijn.
Me niet langer verbazen.
Ik vraag voor nu maar één ding.
Geef me OERRR.
Voor zolang als het duurt.

OERRR

OERRR is een initiatief van

